

og flere Elementer i sig, navnlig et helt nyt Omraade, der er skabt i den nyere Tid og som ikke er i den Forstand afhængigt af Latinen, som Fortidens Vidensfaber vare. Det er sælsomt at høre i en Forsamling som denne bestandig den gamle Tale om Latinitet som det eneste Middel for Dannelse, ja, som det eneste Grundlag for Dannelsen, blive betonet saa stærkt, da vi jo dog erindre, at vi for ikke mange Aar siden her i Salen vedtog en Lov om det lærde Skolevesen, hvorved der gjordes et meget betydeligt Fremskridt til at befri den høiere Dannelse fra den ubetingede Afhængighed af Latinen, hvori den hidtil har levet, og hvor der blev skabt ved Universitetet, ved Afgangen fra de lærde Skoler, en hel Retning, der var frigjort fra Latinen i et saadant Omfang, at man for en 50 Aar siden vilde have anset det umuligt, at der kunde gjøres noget Saadant. Der er skænket baade de historiske, naturvidenskabelige og mathematisk Vidensfaber en saadan Plads i Nutidens Universitetsdannelse, at det klinger som en fuldstændig Antikvitet, naar man nu betegner den høiere Universitetsdannelse som særlig latinist, men den ærede Ordfører har været nødt til at bruge den Betegnelse, fordi han derved og kun derved troede sig istand til at komme ind paa det, som han egentlig vilde ramme, nemlig hele Universitetet. Det er, som sagt, underligt at vælge denne Leilighed, hvor vi handle om Telegrafisternes Lønning, til at komme til Universitetet; men den ærede Ordfører maatte før slaa ganske betydeligt af paa paa den almindelige Sætning, han har opstillet i Betænkningen. Naar man læser den, maa man føle, at det er den hele Embedsstand, den hele Embedsklasse — jeg er nødt til at bruge den Betegnelse, der er brugt i Betænkningen — mod hvilken han retter sine Vaaben. Han udsøger sig vel i den store Embedsstand en særlig Klasse Modstandere, som han vil bekæmpe, men det er dog dem alle, den hele Stand, han drager ind under sin Fordømmelse, og det er navnlig dem alle, han rammer, hvor han bestylder dem for, at de kun tænke paa at gavne sig selv og derimod lade de Underordnede trælle saameget som muligt for en utilbørlig ringe Løn. Den ærede Ordfører maatte, som sagt, her i Salen slaa betydeligt af. Alle de militære Embedsmænd gif først bort, og det er dog ikke nogen ganske ringe Kreds, Sold- og Postembedsmændene og Telegrafembedsmændene komme vi vel ogsaa til at slaa en Streg over, ligesom der ogsaa findes ikke ganske saa andre Administrationsgrene, til hvilke den klassiske Dannelse og Universitets-

forberedelsen er overflødig. Naar man dernæst gaar tilbage i Historien, saaledes som den ærede Ordfører saa dristig har gjort, saa turde man maaske finde, at selv paa de Omraader, hvor Latiniteten af Mange anses for at have været en absolut Betingelse, f. Ex. paa det juridiske Omraade, der har paa ingen mulig Maade i tidligere Tid Universitetsdannelsen været en Nødvendighed. Der var en Periode i vort Fædrelands Historie, hvor det at staa bag paa en Herremands Kæret blev anset for at være den bedste Forberedelse til at fungere som Herremandens juridiske Betjent, som Virkesdommer, og den dansk-juridiske Examen har endnu fra hine gamle Dage bevaret et Ogenavn, der minder om den Tilstand, nemlig „Kudfkeexamen“. Der er altsaa paa ingen mulig Maade nogen Sandhed i den Paastand, at den latinske Dannelse skulde have været i den Grad krævet som gjennemtrængende Led i hele vor administrative Embedsklasse, som den ærede Ordfører tror. De Fordringer, der stilles til de indvandrede Lydfkere, om hvilke der ogsaa har været tale idag, og som efterhaanden avancerede frem til store indflydelsesrige Stillinger, og Stillinger, ikke blot i den civile Administration, men ogsaa ligesom i judicielle Funktioner, vare af en ganske anden Natur end egentlig Universitetsdannelse, skjøndt Tiden unegtelig engang førte med sig, at Alle, som overhovedet aspirerede til nogen større Dannelse, i deres Barndom lærte Latin ligesom nu i England enhver Ridsmand, enhver Herremand, Enhver, som har en uafhængig Formue og aldrig i sit Liv tænker paa at gennemgaa nogen Embedsstilling, dog begynder sin Undervisning med et meget grundigt Kursus i de klassiske Sprog, og ligesom i Skotland selv Almuesbørn i Almueskolerne modtage Undervisning i Latin og latinist Grammatik. Det var, som sagt, ingenlunde engang Fordringen, at man skulde have gennemgaaet en latinist Udvikling og i mange Tilfælde blev denne Fordring heller ikke stillet; men den ærede Ordførers Hovedsætning er denne, at enten Dannelsen var latinist eller ikke, saa foregik den igennem Universitetet, og det er paa Universitetet, han vil have disse Ord anvendt, at det „var en Dannelseanstalt“, — og han mener maaske, at det er det endnu — „som igennem alle sine Virkemidler ledede sine Disciple til en Betragtning af den øvrige Befolknings Nærhed, der fjernede dem fra samme som Meinesker af en langt ringere Natur og staaende paa et aldeles underordnet aandeligt Standpunkt.“ Denne Betragtning er grundsaft. Den gjør til et særligt Træk, hvad der var Tidens sælles Mærke.